



# Stupava

VYDAVA MESTO STUPAVA

CISLO 10/98

DECEMBER 1998

## Komunálne voľby v dňoch 18. - 19. decembra

### Na slovíčko...

Advent je čarovné slovo. Raz je ako vietor, čo svojím závanom rozvlí stojace vody ľudského ducha, inokedy je zasa tým vetrom, čo rozháňa tmavé chmáry úzkosti na oblohe dejín ľudského pokolenia po celé stáročia.

Je to čas očakávania, ale aj povzbudzujúcej nádeje, bez ktorej nie je život možný. Advent je však aj čas zvláštnej a vzácnej poézie osobitného zážitku pre všetkých, čo sú schopní pochopiť i prežiť veľkosť a krásu tohto obdobia. Bývali to kedysi i dni vínšovačiek a dobých predvianočných žičení i zvykov. Základ však mali v skutočnej a hlbkej viere našich otcov, vo vrúcnom prežívaní vzácneho obdobia, bez ktorého si život kresťana ani nemožno predstaviť. Táto vrúcnosť sa napokon prejavovala, napr. aj v piesni, ktorú veriaci spievali s takým nadšením, že sa pritom triasli múry chrámu "Príde Kristus Spasiteľ náš, cestu mu pripravme". Dnes po časovom odstupe si viac ako v minulosti uvedomujeme, že Advent nebol akoby čas folklóru, či ľudových zvykov.

Na prvom mieste to bolo úprimné očakávanie Spasiteľovho príchodu na svet. Folklór bol iba akousi pozlátkou týchto osobitných chvíľ v roku. Ťažisko Adventu bolo v presvedčení, že slúbený Mesiaš naozaj prišiel a že človeka aj spasil. A bol obdobím pokánia ako jednej z podmienok, ktorá umožňovala hlbšie vniknúť do týchto veľkých tajomstiev. Tieto historické chvíle príchodu Krista si radi opakujeme. Nesmieme veľa by každý z nás stratil, keby dovolil, aby v jeho mysli vybledli, alebo nebudaj sa stratili. Nech i tohtoročný Advent je i pre naše mesto a ľudí dobrej vôle obdobím upevnenia vo viere, povzbudzujúcej nádeje, bez ktorej život stratí svoj pravý zmysel.

Felix Mikula, stupavský dekan

### Betlehenské svetlo

V tomto roku tak ako v minulosti, skauti z 3. okresu Bratislava budú rozväzať Betlehenské svetlo - svetlo pokoja a mieru. Rozvoz sa uskutoční 22. 12. 1998 t.j. v utorok popoludní. Do Stupavy - farského kostola ho prinesú o 15.25 hodine.

-farský úrad v Stupave-



Spoločná fotografia poslancov MsZ v Stupave vo volebnom období 1994 - 1998

## Zasadalo mestské zastupiteľstvo

V piatok 6. novembra sa uskutočnilo posledné riadne zasadanie mestského zastupiteľstva v tomto volebnom období, ktoré sa konalo v hoteli Park. Napriek tomu, že bolo posledné s nádychom rozlúčkovej atmosféry, rokovanie bolo pracovné a vecné. Poslanci na návrh primátora schválili nasledovný program: kontrola uznesení., rozbor hospodárenia mesta k 30. septembru 1998., návrh rozpočtového provizória na rok 1999., schválenie obsahového znenia kroniky mesta Stupava za rok 1997., zásady vybavovania sťažností fyzických a právnických osôb v podmienkach samosprávy mesta., Všeobecne záväzné nariadenie č. 5/1998 o dani z nehnuteľnosti pre rok 1999., príprava komunálnych volieb 18. a 19.12. 1998., odmeny primátora a hlavného kontrolóra za III. štvrťrok 1998., pracovné poriadky príspevkových organizácií mesta., veci majetkové., interpelácie., rôzne., návrh uznesenia., záver.

Poslanci predložené materiály prerokovali a prijali k nim uznesenia. Výraznejšia diskusia sa týkala predloženého návrhu na odpredaj mestských pozemkov za účelom výstavby bytov "Obytného súboru Stupava - 193 bytových jednotiek". Materiál prešiel pripomienkovaním finančnej komisie i mestskej rady,

ktorá doporučila schváliť odpredaj pozemkov za stanovených podmienok. Poslanci odsúhlasili stiahnutie predloženého materiálu týkajúceho sa odpredaja majetku mesta z rokovania. Rozhodnutie značne skomplikovalo i tak napätú finančnú situáciu mesta, pretože sa nepodarilo naplniť plánované príjmy rozpočtu, čo určite poznačí platobnú schopnosť mesta i v prvom štvrtroku budúceho roku, ktorý sa bude riadiť rozpočtovým provizóriom.

V interpeláciách poslanci žiadali: predložiť rozpočet (a jeho plnenie) investičnej akcie Tepelné hospodárstvo mesta Stupava, ktorú pre mesto realizovala firma Johnson controls., informáciu o stave priprav knihy o Stupave.

Ďalšie pripomienky sa týkali hlučnosti prevádzky novej kotolne, stavu komunikácie na ulici Železničná a ulici Lipová.

Poslanci okrem iného schválili VZN č. 5/98 o dani z nehnuteľnosti a Zásady vybavovania sťažností fyzických a právnických osôb v podmienkach samosprávy. Odsúhlasli aj znenie kroniky za rok 1997, text je k dispozícii v mestskej knižnici R. Morica.

Na záver rokovania primátor podakoval poslancom za štvorročnú spoluprácu a ukončil zasadanie.



### Mimoriadne zasadnutie mestského zastupiteľstva

Vzhľadom na nepriaznivý vývoj v oblasti príjmov zvolal primátor mesta mimoriadne zasadnutie mestského zastupiteľstva, ktoré sa konalo vo štvrtok 19. novembra.

Na programe rokovania bola informácia o ekonomickej situácii mesta pred ukončením roku 1998 v návaznosti na začiatok roka 1999 a návrhy na odpredaj majetku. Na poslednom zasadnutí poslanci stiahli z rokovania materiály týkajúce sa odpredaja majetku mesta.

V súvislosti s nenaplnením očakávaných príjmov v rozpočte mesta bolo nutné prehodnotiť možnosti odpredaja majetku, ako jediného reálneho zdroja peňazí do konca t.r. i pre zabezpečenie prostriedkov na začiatok budúceho roku.

Poslanci program rozšírili o prerokovanie odpredaja pultu centrálny ochrany.

V diskusiách k odpredaju pozemkov za základnou školou za účelom bytovej výstavby (193 bytových jednotiek) poslanci upozornili na problémy s vysporiadaním vlastníckych vzťahov, na záujmy školy, ktorá v budúcnosti sa môže rozširovať (potreby gymnázia prípadne ďalšej strednej školy). Nebol odsúhlasený ani návrh na zmenu územného plánu - prekvalifikovanie funkčného využitia parcely na polyfunkčné plochy. Niektoré návrhy na odpredaj pozemkov poslanci schválili. K problematike rozpočtu a rozpočtového provizória sa uskutočnilo zasadnutie finančnej komisie.

-ps-

### Daň z nehnuteľností v roku 1999

Na rokovaní Mestského zastupiteľstva bolo schválené Všeobecne záväzné nariadenie o dani z nehnuteľností pre rok 1999. Sadzby dane zostávajú nezmenené.

Správcom dane z nehnuteľností je Mesto Stupava, tzn. každý, kto vlastní nehnuteľnosť v kat.území Stupava, podáva daňové priznanie na Mestský úrad v Stupave.

Daňové priznanie k dani z nehnuteľností podáva fyzická alebo právnická osoba, ktorá sa stáva daňovníkom /nadobudnutie nehnuteľnosti - pozemok, stavba, byt/, alebo ktorej nastali zmeny v okolnostiach pre vyrú-

benie dane. Termín na podanie daňového priznania je do 31. januára 1999. Ak priznanie nie je podané včas, daňovníkovi sa uloží pokuta do výšky 10% dane.

Upozorňujeme taktiež na plnenie si oznamovacej povinnosti v prípade, že v priebehu roka nastane rozhodujúca skutočnosť pre vznik alebo zánik daňovej povinnosti k dani z nehnuteľností (napr. kúpa, predaj nehnuteľností, dedenie a pod.). Zákon o dani z nehnuteľností ukladá fyzickej alebo právnickej osobe oznamovaciu povinnosť o vzniku alebo zániku daňovej povinnosti do 30 dní odo dňa, keď tieto skutočnosti nastali. Za nesplnenie uvedenej povinnosti je správca dane povinný v zmysle uvedeného zákona uložiť pokutu fyzickej osobe do výšky 500,- Sk a právnickej osobe do 5000,- Sk.

Vlastníci bytov, ktoré nadobudli do vlastníctva v roku 1998, si podajú daňové priznanie do 31. januára 1999, s tým, že si v daňovom priznaní môžu uplatniť právo na oslobodenie od dane na 5 rokov. Podmienka oslobodenia sa vzťahuje len na prvého vlastníka a to za podmienky, že sa byt nevyužíva na podnikateľské účely alebo prenájom. Ak bude daňové priznanie podané po stanovenom termíne, právo na oslobodenie v zdaňovacom období zaniká a môže si ho uplatniť až v nasledujúcom zdaňovacom období (roku).

Daň z nehnuteľností je splatná do 31.3.1999 pri daňovej povinnosti u FO do 500,- Sk a PO do 5000,- Sk. Ak výška dane presahuje uvedenú sumu, je možné ju zaplatiť v štyroch splátkach a to v zákonom stanovených termínoch do 31.3., 30.6., 30.9. a 30.11.1999.

Ak nie je daň zaplatená v týchto stanovených termínoch, správca dane je povinný vyrubiť peňazle vo výške 0,3% za každý deň omeškania. - dk -

### Informácia o stave predaja komunálnych bytov do osobného vlastníctva

V rámci kontroly plnenia uznesení bola hlavnou kontrolorkou Ing. Jankovíčovou predložená informácia o stave predaja (komunálnych) bytov do osobného vlastníctva. Informácia vychádzala z podkladov firmy Duspa s.r.o., správcu bytového hospodárstva. Objekt na ulici Hlavná č. 999/54,56 je v štádiu registrácie kúpno - predajných

zmlúv cez kataster na Okresnom úrade v Malackách. Tu bola zároveň vykonaná registrácia spoločenstva vlastníkov bytov. Znamená to, že po registrácii nadpolovičnej väčšiny kúpno-predajných zmlúv prevezme správu nad objektom spoločenstvo vlastníkov. Na objekty nachádzajúce sa na Zdravotníckej ulici č. 953, 954, 989, 991, 990 sú vypracované zmluvy na odpredaj obecných bytov a niektoré (cca 75%) boli užívateľom dané k vyjadreniu, ako aj k overeniu údajov. Zmluvy nie sú vyhotovené načisto, chýba k nim projektová dokumentácia. Po konzultácii s dodávateľom projektovej dokumentácie sa predpokladá ukončiť odpredaj v časovom horizonte jedného mesiaca. Objekt na ulici Bezručovej č. 958 je v štádiu príprav kúpno - predajných zmlúv. Aj tu

je treba doplniť projektovú dokumentáciu. Podklady pre odpredaj objektov na ulici Bezručovej č. 962, 963, 964, 965, 966, 968, 969 sa v súčasnosti kompletujú. Zmluvy sú pripravené, cena bytov vypočítaná. Predpokladaný termín odoslania zmlúv užívateľom na konzultáciu je december až január. Pri predaji objektov na ulici Bezručovej č. 994, Školskej č. 615 a Zdravotníckej 955 sa vyskytli problémy s nevysořadnými pozemkami. K tomuto problému musí zaujať stanovisko bytová komisia. Okrem spomínaných objektov má mesto domy s bytmi štvrtej kategórie (na ulici Dlhá, Kalvárska, Mariánska a Hlavná). O odpredaji týchto objektov sa zatiaľ neuvažuje.

(podľa materiálov MsZ)



### Demolícia na pokračovanie

Dominanta na námestí M.R. Štefánika pripomína pemíkovú chalútku. Ako keby nestačilo, že doteraz svojím stavom a ošarpanosťou degradovala námestie na neprijemný kút mesta. "Nadšenci" začali s jej rozoberaním. Možno na pálenie potrebujú drevo, avšak z časti budovy postupne mizne strecha. Podobný osud stíhajú i synagógy. Nenápadne, postupne sa z jej okien stratili ozdobné kované mreže a ktovie kde skončili. Informáciu o majiteľovi budovy sme získali na odbore výstavby a životného prostredia MsÚ Stupava - majiteľom budovy synagógy je spoločnosť Arttep a "pemíková chalúпка" patrí viacerým vlastníkom - židovským rodinám, ktoré sa o majetok nezaújmajú. Spoločnosť Arttep získala súhlas na demolíciu budovy za účelom vybudovania komunikácie. Dúfajme, že likvidácia ruiny firmou prebehne veľmi rýchlo. -ps-

<b>TONDACH</b>		
<b>SLOVENSKO</b>		
<small>GRUPPE GLEINSTATTEN ÖSTERREICH</small>		
<b>Firma TONDACH SLOVENSKO, spol. s r.o.</b>		
prijme do pracovného pomeru vedúceho skladu na svoju prevádzku v Máste (areál obalovačka).		
Požiadavky: 100 % - ný zdravotný stav, vek do 40 rokov, zodpovednosť, spoľahlivosť, výhodou je preukaz vodiča motorového vozíka triedy II - A. Záujemcovia s príslušnými dokladmi sa môžu hlásiť osobne do <b>20.12.1998</b> v sídle firmy <b>TONDACH SLOVENSKO</b> , Hviezdoslavova 169, Stupava - Mást u Ing. Kurku alebo na sekretariáte, tel. <b>65935875, 65935 876</b> .		



# Najväčšia investičná akcia mesta - ukončená

Ako sme už na stránkach Stupavan-a informovali, v tomto roku sa realizoval projekt Tepelného hospodárstva mesta Stupava. Objemom vynaložených prostriedkov patrí medzi najväčšie, mesto sa na nákladoch podieľa čiastkou 13 mil. SK, na ktoré si vzalo úver z PKB. Zákom stanovená povinnosť obciam a samosprávam zabezpečiť teplo, teplú vodu bytovým domom bola tak aj v ťažkej finančnej situácii splnená. Stupava má novú, modernú kotolňu, ktorá nahradila dosluhujúcu (prevádzkovala ju firma Cevaservis a Duspama). Firma Johnson Controls, ktorá kotolňu i tepelné hospodárstvo vybuvovala a z veľkej časti financovala, ju bude prevádzkovať a dodávať teplo odberateľom najbližších desať rokov. Opýtal sme sa obchodného riaditeľa firmy Ing. Vladimíra Krcha na problémy spojené s uvedením kotolne do prevádzky.

**Stupavan:** Začala sa vykurovacia sezóna, v akom stave pripravenosti a prevádzky schopnosti je kotolňa?

**Ing. V. Krcho:** Začiatkom októbra začala skúšobná prevádzka kotolne a od svojho spustenia je schopná prevádzky na plný výkon. Pri rekonštrukcii bola použitá moderná technológia, ktorá zaručí výrazné zníženie mernej spotreby tepla, čo bude mať veľký význam pre budúcnosť, keby došlo k liberalizácii ceny tepla. Projekt je koncipovaný tak, aby počas celej rekonštrukcie bolo minimalizované prerušovanie dodávky teplej vody občanom. Priebeh rekonštrukcie nemal dramatické následky, aké by sa dali očakávať pri tak rozsiahlej investičnej akcii. Momentálne dodávame teplo do všetkých napojených blokov. V priebehu skúšobnej prevádzky "dolaďujeme" systém, dokončuje sa hydraulické vyváženie sústavy - montáž ventilov v suterénoch objektov a montáž termostatických ventilov v bytoch.

Túto časť však nerealizuje firma Johnson Controls, ale správcovia bytov na svoje vlastné náklady. Povinnosť zabezpečiť termostatickú reguláciu vyplýva zo zákona a naša firma už dávnejšie upozorňovala správcov, aby montáž zabezpečili už v lete, teda nie počas vykurovacieho obdobia. My sme len výrobcom tepla a jeho dodávateľom po päť bytového domu. V prípade, že sa užívatelia bytov sťažujú na nedokurovanie bytov, studené radiátory, musia sa obrátiť na správ-

cov bytov.

**Stupavan:** Okrem výstavby kotolne ste realizovali stavbu strednotlakého plynovodu a občania boli spokojní najmä s tým, že po výkopových prácach ste dali všetko do pôvodného stavu...

**Ing. V. Krcho:** V rámci projektu bol vybudovaný strednotlaký plynovod, kde hlavným odberateľom je kotolňa na sídlisku. Plynovod v dĺžke 1700 m sa buďoval na nájladu SPP. Zároveň sa buďovala trasa teplovodu cca 900 m, ktorú financovala naša firma. Snažili sme sa v súlade s projektom dať po výkopových prácach všetko do pôvodného stavu, prípadne do lepšieho.

Našej firme záležalo na tom, aby po nás nezostala spúšť a nespokojnosť obyvateľov. Navyše ešte odstránime povrchové vedenia teplovodu, ktoré sú už nefunkčné a pôsobia rušivo. Ich likvidáciou chceme prispieť k lepšiemu i krajšiemu vzhľadu sídlisk.

**Stupavan:** Vaša firma zabezpečuje prevádzku kotolne. V súvislosti s jej umiestnením, i keď pred začatím stavby bolo všeobecne známe, kde bude stáť, sa objavili medzi obyvateľmi obavy a pochybnosti, týkajúce sa bezpečnosti kotolne a jej vplyvu na životné prostredie, napr. na zvýšenú hlučnosť. Čím môžete presvedčiť Stupavčanov o prednostiach a kvalitách kotolne?

**Ing. Krcho:** Prevádzka kotolne a všetkých výmenníkových staníc zabezpečuje firma Johnson Controls nepretržitou službou. Všetky výmenníkové stanice sú prepojené počítačmi do dispečerského strediska, ktoré sídli v budove kotolne. Pri akejkoľvek poruche alebo výpadku sa dispečing o tom okamžite dozvie a dokáže ho operatívne riešiť.

Prevádzka kotolne je absolútne bezpečná, zodpovedá všetkým kritériám bezpečnosti, v priestoroch kotolne sú namontované snímače, ktoré pri najmenšom úniku plynu okamžite odstavia celú prevádzku kotolne a prívod plynu do objektu.

Čo sa týka emisií - splodiny zo spaľovania plynu zodpovedajú všetkým kritériám, štátnymi kontrolnými úradmi boli vystavené posudky a na ich základe bola povolená prevádzka kotolne. Stavebné povolenie vydal úrad životného prostredia v Malackách. V súvislosti so sťažnosťami na zvýšenú hlučnosť, boli vykonané merania hlučnosti kotolne. Počas skúšobnej prevádzky je možná vyššia hlučnosť nad stanovené normy. Zároveň však boli

prijaté opatrenia, nakoľko tento problém je odstrániteľný, pracuje na ňom tím odborníkov tak, aby bol vyriešený k spokojnosti obyvateľov bývajúcich v bezprostrednej blízkosti kotolne i v okolí.

**Stupavan:** Pôvodne bolo na vykurovací systém Cevaservis napojených viacej objektov, dokonca i bytových domov. Môžete nám vysvetliť, prečo prišlo k zníženiu počtu odberateľov tepla?

**Ing. V. Krcho:** Pôvodný projekt uvažoval o kompletnom pripojení všetkých objektov a prípadne i ďalších záujemcov. Po rokovaniach s odberateľmi sa rozhodla firma AVANA, že si vybuduje vlastnú kotolňu a bytové družstvo Pezínok rozhodlo, že byty na Kúpeľnej ulici nebudú napojené na centrálnu výrobu tepla a vo vlastnej réžii bude vybudované lokálne vykurovanie každého bytu v týchto domoch. Naša firma rátať s napojením týchto bytov, mali sme na to vyčlenené finančné prostriedky, zakúpený materiál a čakali sme na rozhodnutie bytového družstva až do polovice augusta. Na centrálné vykurovanie sú napojené predškolské zariadenia, zdravotné stredisko a cca 700 bytov v správe mesta prostredníctvom firmy DUSPAMA, v správe bytového družstva Pezínok a v správe Agentúry Kontrakt.

**Stupavan:** Obyvatelia mesta sa právom dožadujú informácií, sú zvedaví ako sa použili prostriedky mesta a projekt tepelného hospodárstva je skutočne jednou z najväčších investičných akcií mesta, na ktorú si mesto muselo dokonca požičať... Neuvažovali ste o spôsobe, ako odpovedať na zvedavé otázky Stupavčanov?

**Ing. V. Krcho:** Pripravujeme po kolaudácii, ktorá by mala prebehnúť začiatkom decembra t.r., Deň otvorených dverí. Tu bude príležitosť "nazrieť" do kotolne, prezrieť si dispečing, podiskutovať si o problémoch. Radi sa stretneme, vysvetlíme a odpovieme na otázky. Budeme otvorene diskutovať, aby sme vyvrátili rôzne fámy, dohady i nedorozumenia, ktoré sprevádzajú každú veľkú stavbu a investíciu. Naša firma bude v Stupave pôsobiť najbližších desať rokov a veľmi nám záleží na dobrých a korektných vzťahoch s mestom a jeho občanmi.

**Veríme, že splníme očakávania a prispejeme "naším teplom" k Vašej pohode a spokojnosti!**  
(pripravil -ps-)

## Termostatické ventily šetria peniaze

Firma HERZ s.r.o., Bratislava

chce aj prostredníctvom Stupavana priblížiť obyvateľom mesta techniku, ktorú namontovala do ich bytových domov.

Firma HERZ s.r.o., má s termostatickou a hydraulickým vyregulovaním súšenosti z miest ako napr. Komárno, Revúca, Štúrovo, Bánovce nad Bebravou, Veľký Meder, Zvolen. Keďže v mesta Stupava sa paralelne robili viaceré činnosti ako napr. rekonštrukcia kotolne a výmenníkových staníc, výmena sekundárnych rozvodov a je samozrejmosťou, že koordinácia rôznych činností je nevyhnutným predpokladom pre úspešné zvládnutie takej technicky a finančne náročnej akcie.

Firma HERZ, s viac ako storočnou tradíciou, zabezpečovala montáž a vyregulovanie armatúr na vstupy do objektov a na vykurovacie telesá. Regulačné armatúry na vstupoch do objektov zabezpečujú rovnomerné rozdelenie prítokov v rámci tepelného okruhu. To znamená, aby aj bytový dom na najvzdialenejšom mieste dostal požadované množstvo vykurovacieho média. Samozrejme za predpokladu, že tepelné zdroje zabezpečujú požadované projektované parametre - zodpovedajúci prítok, dispozičný tlak a teplotu vykurovacieho média. Regulátory na jednotlivých stupačkách udržiavajú prítokové a tlakové parametre na jednotlivých vetvách a zároveň umožňujú odstavenie a vypustenie systému napr. pri vypustení radiátorov. Termostatické ventily a hlavice (termostaty) na vykurovacích telesách zabezpečujú požadovaný prítok do vykurovacieho telesa. To znamená, aby aj v bytoch bola rovnaká tepelná pohoda, čo sa v minulosti prejavovalo aj nedokurovaním bytov na prízemíach a prekurovaním vyššie položených bytov. Podrobné informácie o fungovaní termostatov sme sa snažili vysvetliť v letáčku, ktorý dostali užívatelia bytov, v ktorých sme termostaty inštalovali. V prípade akýchkoľvek nejasností sa môžu užívatelia obrátiť na našu firmu. K tomu nás zaväzuje aj 5 ročná záruka na naše výrobky. Radi prijímame aj pozvanie bytových samospráv, kde môžeme užívatelov informovať o správnom používaní i výsledkoch v šetrení dnes stále drahšou energiou - teplom pre naše domácnosti.

Ing. Vendelin Hozzánk, konateľ spoločnosti (skrátene)



# Proti drogám, za pokoj v srdci

Pod týmto názvom sa uskutočnilo v sobotu 21. novembra popoludnie s protidrogovým zameraním. Mestské kultúrne stredisko Stupava v spolupráci s Malokarpatským kultúrnym centrom v Pezinku pripravili pre deti a mládež "prehliadku" tvorivosti ich rovesníkov, prednášku pre odbornú verejnosť a tvorivú dielniu pre žiakov základnej školy.

V programe vystúpili mládežnícke hudobné skupiny Vega zo Zohoru a skupina Pútnici pri stupavskom pastoračnom centre, divadlo pri Juventuse a tvorivú dielniu "Na svet som sa nepýtala" a tanečné skupiny pri Kultúrnym dome New 2 a Modan. Po skončení programu v KD popoludnie pokračovalo mládežníckou svätou omšou na úmysel mladých ľudí spojenú s adoráciou v stupavskom farskom kostole. Ukončenie programu bolo v Zámockom parku na mieste, kde sa stretáva i drogová závislá mládež. Tu boli zažnuté "svetielka nádeje" pre všetkých, ktorí potrebujú pomoc, i pre ostatných ako posilnenie nájsť odvahu, vidieť problémy iných a pokúsiť sa im podať pomocnú ruku. Napriek mrazu sa tu zišlo asi päťdesiat ľudí, ktorí uprostred skutočnej tmy (v parku je odpojené verejné osvetlenie) zažili sveto nádeje pre nás všetkých. -ps-

## Indikátor užívania drog

Indikátor užívania drog

-slúži na orientačné zistenie pri podozrení z užívania drog. Na základe psychických a fyzických zmien v správaní dieťaťa alebo mladého človeka, nájdením "stôp" po použití drogy je možné pomocou indikátora zistiť, ktorá droga zmeny spôsobila. Ak sú Vám zistené zmeny správania u detí a mladých ľudí totožné so správaním uvedeným v indikátore:

-venujte týmto deťom a mladým ľuďom zvýšenú pozornosť  
-prekonajte strach a vyvarujte sa represii (zákazy, príkazy...)  
-nevyvodzujte unáhlené závery,  
-vyhľadajte pomoc odborníkov - psychologov, detských a dospelých psychiatrov, pediatrov pracujúcich v Pedagogicko-psychologických poradniach, v centre poradenstva - psychologických služieb, v detských a dospelých ambulanciách. Príznaky po požití drogy, prejavy, následky

Pri používaní lepidiel a riedidiel (Toluén, Vulkán Acetón) môžete badať nasledovné príznaky:

červená pokožka okolo nosa a úst, žalúdočné ťažkosti. Vzhľad ako po požití alkoholu, nekoordinované pohyby, agresívne správanie, rozosnený alebo zasnený výraz tváre, neprítomný pohľad, červené oči, halucinácie. Môžete nájsť: tuby s lepidlom, nádoby s riedidlom, kúsky látky s typickým toluénovým a acetónovým zápachom. Následky používania: chudokrvnosť, poškodenie horných dýchacích ciest a pľúc, poruchy vedomia, útlm centrálnej nervovej sústavy, pri predávkovaní smrť udusením.

Pri požívaní liečiv s tlmivým účinkom - sedatíva (Rohypnol, Diazepam, Nitrazepam...) sa prejavujú nasledovné príznaky - ospalosť, únava, spomalené reakcie, výpadky pamäti, nezreteľná reč (zlá artikulácia).

Môžete nájsť: tabletky, obaly od liekov. Následky: chronická únava, zhoršenie činnosti mozgu, výpadky pamäti, ospalivosť, pri predávkovaní bezvedomie.

Pri požívaní amfetamínov (Fenmetrazín, Pervitín, Amfetamín, ecstasy) sa prejavujú premenlivé nálady, agresia, prebytok energie, popletené myšlienky, rýchla reč, triaška, nechutenstvo, nadmerná podozrievavosť, vzťahovačnosť. Môžete nájsť: tablety, prášok bielej až oranžovej farby, injekčné striekačky, bezfarebné roztoky, obaly od tablietiek. Následky užívania:

halucinácie, panika, depresie, vynechávajú srdca, pri vpichovaní zápal pečene, AIDS, bludy, schizofrénii podobné ochorenia. Pri požívaní produktov konope (marihuana, hašiš) sa prejavuje narušená koordinácia pohybov, červené oči, rozšírené zreničky, zmena vnímania času, ospalosť, žartovanie, veselosť, filozofovanie, poruchy kontaktov s realitou. Môžete nájsť: ohorky šufaných cigariet, zelený tabak, zápach fajčených listov, bledé prsty, cigaretové papieriky. Následky: depresie, úzkostné stavy.

Pri požívaní opiátov (heroín) sa prejavujú príznaky: sklenené oči, zúžené zreničky, eufória prechádzajúca do apatie, malátnosť, nechutenstvo, poruchy pozornosti. Môžete nájsť: biely, šedý až hnedastý prášok zabalený v papierových skladačkách, ihly, injekčné striekačky, ohorené lyžice, hneté zmotky na

tele po vpichoch, stopy krvi na odevu, straty cenných predmetov v domácnosti.

Následky: podráždenosť, nervozita, poškodenie mozgu, pečene, AIDS, podvýživa, smrť z predávkovania.

Všímajte si zmeny v správaní ako náhle zmeny v obliekaní, nedbalosť o osobné veci, zmeny

stereotypov správania, trávenie dlhého času v uzavretých miestnostiach (kúpeľne, vlastné izby), opúšťanie dlhoročných priateľov, nadväzovanie nových priateľstiev, náhle odchody z domu pod rôznymi zámienkami.

(prevzaté: Indikátor užívania drog, PhDr. Ján Varmuža)

## HOMEOPATIA - liečba 3. tisícročia?

"Je koniec 20. storočia. Ľudstvo na jednej strane objavuje vesmír, klonuje živé bunky, vie transplantovať najrôznejšie orgány. Na druhej strane pribúdajú chorí na alergiu, reumatické, nádorové a iné ochorenia. S rozširovaním sa vedomostí o chorobách nie je zriedkavosťou vyjadrenie lekára: "Vaše ochorenie nevieme vyliečiť, vieme iba zmierniť ťažkosti." A skutočne, v niektorých prípadoch zlyháva lekárska veda, ktorá slávi úspechy v neurochirurgii, transplantáciách, kardiouchirurgii. Dôsledkom je, že stále viac ľudí sa odvracia od klasickej medicíny, ktorá je nesporne vo veľa prípadoch taká úspešná a užitočná. Pacienti vyhľadávajú liečiteľov, bylinkárov, naprávačov chrbtice či psychotronikov. Ale málo pacientov u nás vie o veľmi účinnej a pritom neškodnej liečebnej metóde - homeopatii." začala svoje rozprávanie o homeopatii MUDr. Koreňová - lekárka - homeopatka a my sme sa ďalej opýtali čo to vlastne homeopatia je.

**Dr.K.:** Homeopatia je niekoľko sto rokov starý, neškodný a prirodzený spôsob liečenia, ktorý si získava stále viac prívržencov na celom svete svojím nespomým liečebným efektom na ľudí aj zvieratá. Je oficiálne uznávanou a bežnou liečebnou metódou vo Francúzsku, VB, USA, Nemecku, Holandsku, Rakúsku, Indii a iných štátoch sveta. Homeopatia sa svojimi liečebnými výsledkami, neškodnosťou, dobrou znášanlivosťou a dostupnosťou stala v súčasnosti druhou najpoužívanejšou liečebnou metódou vo svete.

**Stupavan:** Ktoré ochorenia sú pre liečbu homeopatiou vhodné?  
**Dr.K.:** Homeopatické lieky sa s úspechom používajú pri obyčajnej nádche a prechladnutí, ale aj astme, reume, psychických poruchách, úrazoch, alergiách a iných zdravotných problémoch. Táto liečebná metóda často dáva nádej aj pacientom, ktorých

diagnozu klasická medicína označila za nevyliečiteľnú (toto samozrejme závisí od štádia ochorenia a veľkosti poškodenia organizmu - bolo by neseriózne sľubovať vyliečenie pacientom v poslednom štádiu malígneho ochorenia).

**Stupavan:** Ako vlastne homeopatický liek účinkuje?

**Dr.K.:** V prvom rade si treba uvedomiť, že ide o regulačnú liečebnú metódu, t.j. podanie homeopatického lieku naštartuje ozdravné reakcie organizmu s cieľom odstránenia poruchy organizmu a jeho vyliečenia. Veľmi približne by sme to mohli porovnať s ochranným očkovaním, pri ktorom je organizmus po naočkovaní minimálneho množstva znížených zárodkov baktérií stimulovaný k tomu, aby si vytvoril vlastnú obranyschopnosť a neochorel.

Základná myšlienka zakladateľa homeopatie Samuela Hahnemana je liečiť podobné podobným, t.j. liek je schopný liečiť tie príznaky u choreho, ktoré u zdravého jedinca je schopný za určitých okolností vyvolať.

**Stupavan:** Z čoho sa homeopatické lieky vyrábajú a ako sa užívajú?

**Dr.K.:** Homeopatické lieky sú prírodné, to znamená, že sú to látky rastlinného, živočíšneho a minerálneho pôvodu. V súlade s klasickými receptúrami (vstupná surovina je vždy mnohonásobne zriedená) sú vyrobené podľa moderných výrobných postupov, sú v každom prípade netoxické a pri správnom užívaní nemajú žiadne vedľajšie účinky (môžu ich užívať koľkí, tehotné ženy i starí ľudia). Napriek uvedeným vlastnostiam sa nesmieme domnievať, že všetky homeopatické sa môžu užívať neuvážene. Musí sa totiž dodržiavať hranica homeopatie, ktorá sa dosiahne vtedy, ak prirodzené obranné sily tela nie sú schopné vyrovnáť sa s chorobou.

(dokončenie na strane 6.)



## Vznik medzinárodnej poľovníckej organizácie inicioval gróf Károlyi

Jednotlivé európske štáty s vyspelým poľovníctvom mali už koncom 19. storočia svoje národné poľovnícke organizácie, ktoré prirodzene, ovplyvňovali poľovníctvo iba vo svojej krajine. Pod patronátom národných organizácií sa konali prehliadky trofejí ulovenej zveri na území štátu. Myšlienka založenia medzinárodnej organizácie sa stala aktuálnou najmä po prvej svetovej vojne a mala tiež viesť k zblíženiu európskych národov. Iniciátormi tejto snahy boli gróf Ľudovít Károlyi, medzinárodne uznávaný poľovný hospodár zo Slovenska a Maxime Ducrocq, predseda francúzskeho Saint-Hubertus Clubu v Paríži. Výsledkom ich spolupráce bolo, že spoločne zvolali na jeseň roku 1928 do Nových Zámok medzinárodné stretnutie zástupcov štyroch štátov - Poľska, Rumunska, Francúzska a Československa s konkrétnym cieľom rokovať o Károlyiho návrhu na založenie medzinárodnej poľovníckej organizácie. Na záver stretnutia sa jeho účastníci dohodli o založení medzinárodnej poľovníckej organizácie a uzniesli sa na jej názve: Conseil international de la Chasse (CIC) - Medzinárodná poľovnícka rada. Gróf Ľ. Károlyi, majiteľ stupavského panstva, sa tak stal jedným zo zakladateľov medzinárodnej organizácie, ktorá dodnes úspešne združuje európske poľovnícke organizácie. Venoval sa systematickému zazverovaniu revírov veľkou zverou najmä v Stupave, ktorá sa stala jedným z vychýrených poľovných revírov na Slovensku. S odstupom času a po dôkladnom preskúmaní dochovaných dokumentov sa dnes i odbornej literatúre uznáva za iniciátora stretnutia práve stupavský veľkostatkar a medzinárodne uznávaný poľovný hospodár gróf Károlyi a jeho iniciatíva išla mimo vtedajšie československé štátne orgány. Vzhľadom na svoje medzinárodné styky a známosti i medzinárodné uznanie si mohol dovoliť zorganizovať stretnutie na najvyššej úrovni. Gróf Ľudovít Károlyi (1872-1965) bol majiteľom svetoznámeho poľovného revíru vo vtedajšom Slovenskom Mederi (Palárikovo) a takisto známej zvernice (6800 ha) v Stupave. Na svojom veľkostatku v Sedmohradsku pri Careji Mari choval kvalitnú jeleniu zver. Mal v prenájme jelení revír vo

gode a kamzície revíry v Korutánskych Alpách pri Lungau a Maltathal. Ako syn uhorského diplomata Alojza Károlyiho mal rodinné i priateľské styky s medzinárodným diplomatickým zborom okrem iného vo Francúzsku i Veľkej Británii. Sám sa nikdy neangažoval v politickom živote a žil pomerne utiahnuto vo svojom stupavskom sídle. Ako dobrý hospodár sledoval svoj životný cieľ - zveľaďovať svoje poľovné revíry. Zmienil sa o tom i vo svojej knihe Waidwerk ohne Gleichen (Poľovníctvo aké nemá páru, 1953), ktorá už vyšla v šiestich vydaniach. Jeho životné úsilie vyvrcholilo v realizovaní myšlienky: vhodnou formou stmelíť nadšencov moderného poľovníctva v celej Európe. Medzinárodná organizácia bola založená na jej valnom zhromaždení v novembri 1930 v Paríži. Skutočnosť, že iniciatíva a myšlienka skrsla v hlave stupavského rodáka je dobrým dôvodom pre posilnenie sebavedomia i podnetom k väčšej úcte ku grófskej rodine Károlyiovcov.

(Podľa knihy L. Molnár a kol.: Od Nových Zámok po Paríž, P a R P R E S, Bratislava v 1998, pripravil Pavel Slezák)

### Pietne miesto v mástskom chotári

Akademického maliara Milana Kubíčka verejnosť pozná v súvislosti s rekonštrukciou kaplnky na Medených Hámroch. Nadšenec, ktorý uveril, že s pomocou ľudí, ktorým záleží na zachovaní pamätihodností, kultúrneho a duchovného dedičstva, dokáže zachrániť chátrajúcu barokovú kaplnku. Dokázal prekonať všetky úskalia, nepochopenie a ľahostajnosť, aby zachránil dedičstvo našich otcov, o ktorom tak radi rozprávame... Napriek skúsenostiam pokračuje vo svojich aktivitách i v Stupave. Najprv predložil mestskej rade projekt na pietne miesto - cholerský cintorín - za starým cintorínom smerom k amfiteátru. Z pôvodného cintorína zostalo len torzo s dreveným krížom, ktorý bol pravdepodobne v jeho strede. Ďalšími zmenami sa pozemok ešte zmenšil. Dôstojné riešenie tohto miesta bolo pomerne finančne náročné a v danej situácii bolo odložené na neskoršie. Ujal sa teda inej myšlienky, a to vytvorenia pietneho miesta - cholerského cintorína v Máste. Na starých mapách je táto lokalita označená ako "régí temető" (v preklade régí: starý, dávny, starodávny, staro-

býl., temető: cintorín) z ústneho podania známa ako Za rybníkem (Ribniki - chorv. názov). Historik dr. Mrva zistil v archívoch, že oproti cintorínu je lokalita označená ako Tábor (chorv. Tabori), z čoho dedukuje, že ide o ešte starší cintorín - morový. Na tomto mieste - uprostred agátového (náletového) lesíka zarasteného burínou a so zbytkami divokej skládky, osadil p. Ing. Ferdinand Javorský dubový kríž. Vegetácia ho v letných mesiacoch úplne zakryla. Aby sa aspoň vyznačilo miesto cintorína p. Kubíček a Ing. Ferdinand Javorský ako spoločnú akciu s pomocou niekoľkých nezávislých sponzorov a spolupracovníkov, tu osadili pomník z bieleho

uvádza, že je oslobodený aj od daní. Prístup k tomuto pozemku by mal zabezpečiť mestský úrad, ved' ide o prístup k obecnému majetku a vzhľadom na plány a zábery tiež zabezpečiť, aby tento pozemok, o ktorom vieme, že je miestom odpočinku našich predkov, ktorých skosili mor a cholera, bol uchránený pred iným použitím. Mesto určite ocení úsilie ľudí, ktorí bez nároku na odmenu, len z vlastného pocitu patriotizmu a úcty k minulosti, dokázali "z popola spomienok" postaviť pomník pripomenutia. Za pomoc a podporu treba poďakovať doc. Ing. Ferdinandovi Draškovičovi, riaditeľovi firmy STORCH p. Ing. Pappovi, doc. akad. sochárom Jurajovi Gavalovi, p. Márii Turanskej z Mástu a ďalším, ktorí finančne prispeli k realizácii projektu.

Možno si niekto položí otázku prečo, načo a pre koho to vlastne robia p. Kubíček a jemu podobní? Máme šťastie, že sa ešte nájdú ľudia, ktorým skutočne, bez veľkých slov a dlhých rečí, záleží na rodnom meste a vážia si jeho minulosť a svojich predkov. Neďaleko pomníka stojí božia muka, všetko nasvedčuje tomu, že práve tadiaľ viedla stará "kráľovská cesta" z Prešporka do Skalice... A tak časom, keď budeme vnímať, zistíme, že už v roku 1998 niekto po-



betónu. Podesta pomníku je vytvorená zo zámkovej dlažby, na ktorej je symbol alfy a omegy, ako začiatku a konca, zrodenia a smrti. Na pomníku bude osadená doska z čiernej žuly, ktorú venovala firma Mramor s.r.o. Bratislava s nápisom: "Na pamiatku obeť moru a cholery, ktoré postihli obec Mást začiatkom 16. - 19. storočí" (vysekanie a vyzlátenie písma sponzorský urobí p. Ondrej Turanský, kamenár zo Záhorskej Bystrice. Uskutočnenie projektu je zatiaľ v polovici. Medzi obyvateľmi Mástu sa uskutočnila peňažná zbierka. Na stavbe sa použil zvyšný materiál z rekonštrukcie kaplnky - drevo, kameň, štrk, atď. Hoci biely pomník je vidieť z cesty, momentálne je problém dostať sa k nemu, pretože pozemok je oplotený a patrí súkromnému majetku Landor (jabľonový sad). Avšak lesík a spomínaný pozemok cintorína je registrovaný ako obecný s presnou výmerou a to od minulého storočia a v pozemkovej knihe sa

ložil základ pre zaujímavú turistickú atrakciu, že tu vytvoril pietne miesto na pripomenutie skutočností, že tu niekto pred nami žil, pracoval a umieral... Autoi zámeru dúfajú, že pomník i okolie pietneho miesta budú sprístupnené verejnosti v lete budúceho roku. Bude to skutočne dôstojný dar k 685. výročiu prvej písomnej správy o Máste. -ps-

### Záhorácke povesti

Vydavateľstvo Mladé letá pripravilo pod vianočný stromček všetkým roduverným Záhorákom pekný darček v podobe "biblie každého poctivého Záhoráka - Záhorácke povesti od nekorunovaného "kumštovného" kráľa Záhorá spisovateľa Štefana Moravčíka z Jakubova". Takže vážení, ak ju zbadáte na pulkoch kníhkupectiev neváhajte a "berte, lebo nebude!" -ps-



## Základná umelecká škola zožala úspech

Aj v tomto školskom roku zaznamenali žiaci ZUŠ v Stupave významný úspech. Pri tejto príležitosti sme požiadali o rozhovor riaditeľku ZUŠ v Stupave p. M. Ďurecovú.

**Stupavan:** Môžete našim čitateľom priblížiť históriu Vašej školy?

**M. Ďurecová:** Prvou riaditeľkou školy bola p. Drahomíra Horváthová, ktorá založila školu v roku 1960. Prví absolventi ukončili školu v školskom roku 1967. História školy budovali p. riaditeľka Mária Hledíková a p. riaditeľ Mgr. Peter Drička.

Do roku 1980 boli len tri odbory: hudobný, tanečný, výtvarný a potom sa znadil literárno - dramatický odbor. Počas celej existencie školy sme sa zúčastňovali rôznych súťaží a prehliadok umeleckých škôl vo všetkých odboroch. Do funkcie riaditeľky som nastúpila v roku 1990.

**Stupavan:** Čo sa udialo počas Vášho osemročného pôsobenia?

**M. Ďurecová:** Nadviazali sme na umeleckú úroveň školy a pokračovali sme vo zvyšovaní kvality, ktorej odrazom sú úspechy školy ako napr.: 13 vyznamenaní na

skej prehliadke Stretnutie s Táliou. V roku 1996 navštívila našu školu delegácia UNESCO zaoberajúca sa umením, vzdelávaním a školstvom a vyjadrila spokojnosť a prevzatie nad vysokou úrovňou umeleckého školstva, ktoré i v tejto ekonomickej situácii je dostupné väčšine talentovaných detí.

**Stupavan:** Aká je umelecká škola dnes?

**M. Ďurecová:** Je ploorganizovaná, má štyri odbory, vládne tu atmosféra kolegiálnej spolupráce medzi pedagógmi, podpora a porozumenie rodičov. Okrem žiakov základnej školy ju navštevujú stredoškólači, vysokoškólači, ale aj deti predškolského veku. Snažíme sa objaviť, podchytiť a rozvíjať ich talent už v útlom veku. Zásluhou vysoko kvalifikovaných umeleckých pedagógov sa úroveň školy stále zvyšuje. Naši absolventi majú dobré výsledky na stredných a vysokých umeleckých školách. Podaktorí sa k nám vracajú už ako mladí kolegovia.

Naša práca je neodmysliteľná bez profesionálnej spolupráce s Mestským kultúrnym strediskom. Poskytujú nám priestory na vý-

Nepomuka Hummela, ktorú organizovala Medzinárodná nadácia J. N. Hummela. Tu získal prvé miesto v V. kategórii. Okrem neho školu s úspechom reprezentovali aj Petra a Marcela Lechtové. Všetci sú žiakmi p. učiteľa Mgr. Róberta Kohúteka.

**Stupavan:** Pripravujete sa ešte na ďalšie súťaže a prehliadky?

**M. Ďurecová:** Pripravujeme sa na súťaže v hudobnom odbore. V marci sa koná v Košiciach medzinárodná klavírna interpretačná súťaž, v máji VII. ročník celoslovenskej interpretačnej súťaže J. Cikkera. Výtvarný odbor čakajú medzinárodné súťaže, tanečný odbor sa zúčastní Tanečného festivalu v Bratislave a literárno - dramatický odbor krajovej prehliadky Stretnutie s Táliou.

**Stupavan:** Chceli by ste niečo zmeniť alebo vylepšiť na Základnej umeleckej škole v Stupave?

**M. Ďurecová:** Mám radosť z dosiahnutých úspechov, sú odrazom kvality umelecko - pedagogického zboru, na ktorý som právom veľmi hrdá. V budúcnosti by som si priała, aby naša pedagogická práca spolu s talentom a usilovnosťou našich žiakov boli korunované podobnými úspechmi. Vyriešenie nedostatku finančných prostriedkov na bežnú prevádzku a vybavenie by bolo tým najväčším ocenením a povzbudením pre našu ďalšiu prácu.

(rozhovor pripravila: Mária Slezáková)

### Pútnici

Predstavujeme vám mládežnícku hudobnú skupinu Pútnici zo Stupavy. Vznikla pri pastoračnom centre, keď niekoľkých chalanov iniciatívne oslovil Ján Kohútek, aby si sem - tam zahrali. Založili skupinu v obsadení Rado Košut - bicie a spev, Ján Kohútek - akustická gitara a spev, Juraj Barus - basa a spev, Ján Mikula - akustická gitara a spev a Andrej Tomek - akustická gitara a spev. V lete sa konal ich prvý koncert vo farskom kostole v Stupave. Uspeli, stupavské publikum ich prijalo, a tak začali pripravovať vianočný koncert. Medzitým však prišla ponuka vystúpiť na protidrogovom podujatí v Kultúrnom dome v Stupave. Myšlienka ich zaujala a tak verejne vyjadrili svoj názor na túto problematiku, z čoho majú dobrý pocit a v budúcnosti chcú opäť podporiť podobnú prospešnú akciu. Poznajú totiž spoločnosť

narkomanov, kde sa modlia k Bohu, a tak vzniká hlboká viera a sila k premáhaniu drogovej závislosti aj bez liekov.

Názov skupiny je symbolický. Považujú sa za pútnikov, ktorí zvesťujú ľuďom zamyslenie sa nad vecami a ukázanie cesty k Bohu. Veria vo večný život. Putovanie v pozemskom živote znamená cestu k večnému životu a k Bohu. Hudba, ktorú tvoria, sa nazýva Gospel. Je to hudba s kresťanským zameraním, v ktorej sa spieva o Bohu. -ms-

## HOMEOPATIA - liečba 3. tisícročia?

(dokončenie zo strany 4)

Ak sa stav napriek užívaniu homeopatiky nezlepšuje (prípadne je reakcia na liek príliš silná), je nevyhnutné poradiť sa s lekárom, ktorý ho predpísal. Homeopatiká sa podávajú v minimálnych dávkach, je preto vhodné, aby sa užívali pred jedlom. Kvapky sa kvapkajú priamo na jazyk, granulky či tablety sa nechajú v ústach pomaly rozpustiť.

**Stupavan:** V čom spočíva homeopatické vyšetrenie?

**Dr.K.:** Lekár - homeopat na základe komplexného posúdenia organizmu (konzultácie a vyšetrenia) vyberá vhodný homeopatický liek. Konzultácia spočíva v špeciálne vedenom asi dvojhodinovom rozhovore, počas ktorého sa homeopat sústreďuje na pochopenie chorého v jednote jeho psychických a telesných príznakov. Na rozdiel od klasickej (alopatickej) medicíny homeopatia sa zaoberá človekom ako celkom. Neoddeluje teda ochorenie kolena, žalúdka alebo psychiky. **Stupavan:** Je vôbec homeopatické vyšetrenie u nás dostupné? **Dr.K.:** Nie je to žiadny problém, pretože v Stupave už rok funguje v areáli Cevaservisú homeopatická poradňa. Záujemca o vyšetrenie zatelefonoje medzi 9<sup>00</sup> a 17<sup>00</sup> hod. na telefónne číslo 65934065, resp. 0905627323 a dohodne si termín návštevy. Konzultácie zatiaľ nepreplácajú zdravotné poisťovne, takže sú v plnej miere hrazené pacientom.



Flores Juventutis v Belgicku, strieborná medaila v Japonsku, zlatá a strieborná cena v Beejingu v Číne, Grand prix Toruń v Poľsku a mnohé iné, ktoré získali žiaci z triedy akad. mal. Aleny Dzianovej - Zigovej. Hudobný odbor sa tiež môže pochváliť celoslovenskými víťazstvami na celoslovenských interpretačných súťažiach pre žiakov ZUŠ SR. Tanečný odbor reprezentoval školu na celoslovenskom festivale ZUŠ a Celoslovenskej tanečnej súťaži v Bratislave. Literárno - dramatický odbor dosiahol niekoľko ocenení na kraj-

stavy a koncerty. Podporu, záujem a pochopenie nachádzame aj u predstaviteľov mesta.

**Stupavan:** Tento rok ste mali úspech na súťažiach.

**M. Ďurecová:** Áno, náš žiak Juraj Růžička sa zúčastnil na 31. ročníku Medzinárodnej klavírnej súťaže v Ústí nad Labem, kde bol účastníkom napríklad z Ruska, USA, Belgicka atď. Juraj bol súťažiacim v II. kategórii (do 12 rokov) a zo sedemnástich účastníkov sa zaradil medzi sedem najlepších. V novembri prebiehala aj 1. detská klavírna súťaž bratislavského rodáka Johanna

### Pozvánka na mestský reprezentačný ples

Tradičný, už 7. mestský reprezentačný ples sa uskutoční v sobotu 23. januára 1999 v reštaurácii Stupava (bývalý Maroš).

Predpredaj a rezervácia vstupeniek v kancelárii Kultúrneho domu od 10. decembra, tel. 07/65 93 43 12.



## Stupavský kostol a fara v 18. storočí

V roku 1731 bola vykonaná vizitácia stupavskej fary a farnosti. Vizitátori našli kostol sv. Štefana v dobrom stave. Loď kostola bola klenbová a v roku 1723 bol celý kostol zvonka omietnutý a vybielený. Do kostola sa dalo vojsť troma vchodmi. Nad hlavným vchodom bol drevený kríž a sochy Panny Márie a sv. Jána Evanjelistu. K lodi kostola bola pristavená murovaná veža, o ktorej napísal vizitátor, že je mimoriadne vysoká a pekná. Tak ako dnes mala kostolná veža ochodzu a hodiny ukazujúce čas na všetky svetové strany. V kostolnej veži bolo 5 zvonov. Veža i celý kostol bol pokrytý pálenou škridlou. V kostole bolo celkovo 5 oltárov. Hlavný oltár, zasvätený sv. Štefanovi - kráľovi, bol v strede sanktuária. Skladal sa z veľkého obrazu sv. Štefana, ktorý po stranách lemovali sochy sv. Štefana a sv. Ladislava. Na hlavnom oltári bol i obraz Ukrižovaného a malé sošky svätcov a svätíc. Pred hlavným oltárom neustále horelo oltárne svetlo vďaka fundácii (príspevku) Alžbety Reiterovej. Táto žena zložila u stupavských mäsiarov finančnú sumu a z jej úrokov sa hradili náklady na svetlo. Po stranách boli umiestnené i ďalšie oltáre Bolestnej Panny Márie, sv. Trojice, sv. Františka Seraffinského a Panny Márie Kamelitánskej. Pri dverách do sakristie bola stará kamenná krstiteľnica. Vedľa sakristie mal zemepán osobitnú modlitebňu. V kostolnej lodi boli štyri chóry, jeden hlavný, murovaný, so starým organom. Na drevenom chóre bol novší organ, zakúpený r. 1730 od pavlinov v Marianke za 200 zlatých. V lodi kostola boli v dvoch radoch pekné drevené lavice. Okrem toho tu boli vchody do dvoch krýpt, kam pochovávali za poplatok 12 zlatých. Nad vchodom do sakristie boli sochy Krista, Panny Márie, sv. Floriána a sv. Jána Nepomuckého. Pri kostole bol v tom čase farský cintorín, ohradený pevným kamenným múrom s tromi bránami. Na cintoríne bola klenbová kaplnka sv. Anny, krytá škridlou, s veľmi starým oltárom, ktorý si žiadal opravu. Okrem kaplnky na starom cintoríne bol i murovaný karnier (kostnica). Vizitátori spísali i kostolnú výbavu, pričom nezabudli zaznamenať, že v roku 1725 bol kostol vykradnutý, pričom zmiz-

la stará monštrancia, tri pozlátené kalichy zo striebra i strieborná nádoba na uschovanie hostie. Napriek tomu kostolu zostala pomerne bohatá a cenná výbava. Bola tu krásna pozlátená monštrancia zo striebra s visiacou striebornou reťazou, strieborné cibórium (pozlátené), jeden veľký pozlátený kalich zo striebra ozdobený drahými kameňmi, štyri menšie strieborné kalichy.

Okrem týchto cenností bol vo výbave kostola strieborný pacifikál (kríž), dva strieborné svietniky, strieborný kríž - dar palatína Jána Pálffyho, na ktorom mala byť i relikvia z kríža Umučeného.

Z dnešného hľadiska je zaujímavá zmienka o tom, že kostol vlastnil i slovenský a nemecký evanjeliár.

(podľa archívnych záznamov spracoval dr. Ivan Mrva)

## Avana - firma, ktorá sa nevzdáva

Možno si ani neuvedomujeme, ale stupavská Avana a jej výrobky sú na Slovensku stále pojmom. V Stupave sa výrobné družstvo etablovalo v roku 1954 a výroba bola zameraná predovšetkým na šitie. Až od roku 1968 sa stupavská prevádzka preorientovala na výrobu pleteného tovaru a tomuto svojmu výrobnému programu zostala verná dodnes. Za tým však stojí obrovský kus práce, profesionalita, tvorivosti i úspešná činnosť manažmentu, ktorý dokázal výrobu prispôsobiť požiadavkám doby a tvrdému konkurenčnému prostrediu. Predovšetkým tvrdosť podmienok postupne likviduje i väčšie textilné podniky na Slovensku. Avana však odoláva. Od roku 1991, kedy sa z prevádzky stalo samostatné výrobné družstvo, patrí medzi stabilné pletiarne podniky, ktoré sa dokázali uplatniť na domácom i zahraničnom trhu, a to napriek tomu, že si družstvo muselo v krátkom čase zriadiť vlastné návrhárské stredisko, technickú prípravu výroby, pričom na kontrakty pripravuje ročne 200 modelov. O kvalite modelov svedčí fakt, že si ich môžu kúpiť ženy vo Fínsku, Nemecku a Švédsku. Okrem toho časť svojej produkcie ponú-

kajú prostredníctvom šiestich vlastných predajní. Modely predstavujú na výstavách Styl Brno, Trenčín mesto módy i na Veľtrhu módy v Lipsku.

Zaujímavá je i skutočnosť, že na rozdiel od neistom mori slovenského podnikania si odvážne a s úspechom počína "družstvo", teda firma, ktorej štvrtinu majetku vlastní členovia družstva a zbytok je spoločný. Prejavujú sa tu výhody družstevného vlastníctva, členom ide o spoločný prospech a rozvoj firmy, o ktorej môžu rozhodovať a ktorá ich živí. Keby len v každej druhej firme u nás panoval taký vzťah k majetku, práci a taký záujem o prosperitu firmy ako v tomto družstve.

Za obdobie od roku 1989 neprepustili ani jedného pracovníka, dnes je tu zamestnaných okolo 80 žien. Zvláštne je, že družstvo trpí nedostatok kvalifikovaných pracovních síl a vysoká pracovná neschopnosť, čím sú kapacity využité len na 60%. Priemerný

zárobok sa pohybuje okolo 6830 Sk a patrí v pletiarstve priemyslu k vyšším priemerom. Ťažko odhadnúť, či Bratislava ponúka lukratívnejšie zárobky a pracovné uplatnenie... V Avane majú však jednu istotu, že vďaka stále aktuálnej a módnej kolekcie svojich výrobkov má zabezpečený odbyť, a teda i istotu, že bude čo robiť.

Družstvo musí okrem výroby zabezpečovať i rozvoj výroby. V r. 1997 predstavenstvo rozhodlo investovať do rekonštrukcie majetku a do nákupu najmodernejšieho žakarového elektronického stroja čiastku 5,8 milióna korún. Úplety z tohto moderného stroja, v rôznych vzoroch, uspokojia zákazníčky najnovšími módnymi trendami. Investícia sa im vracia v istote, že sa uplatnia so svojou ponukou na trhu a budú stačiť dychom stále sa meniacej pani móde. Ponúkajú úplety zo žakarového stroja a dávajú možnosť odberateľovi navrhnúť si vlastný vzor.

Na čele Avany stojí žena - predsedníčka výrobného a obchodného družstva p. Stanislava Klostermannová, ktorá tu pracuje už tridsaťtri rokov. Možno práve preto, že družstvu venovala celú svoju profesionálnu kariéru, jej leží na srdci osud a prosperita Avany. Móda, ktorá neúprosne diktuje zmeny a trendy, nedá oddýchnuť, nieť času

na pesimizmus. Neustále ženie dopredu (už pripravujú kolekciu na rok 2000 !) a kto chce vydržať, musí sa obracať, plánovať a mať pred sebou smelú víziu, že sa presadí a prežije. Azda každého Stupavčana poteší, že stupavská Avana okrem ponuky pracovných miest, šíri dobré meno nášho mesta doma i v zahraničí.

-ps-

### Spoločenská kronika

#### Narodili sa

Karolína Balážová  
Petra Volnárová  
Daniela Mariková  
Lucia Drahošová  
Michaela Puškáčková  
Martin Trebický  
Nina Maláková  
Nikola Horváthová  
Ivan Kovačič

#### Opuštli nás

Mária Mindáková  
Miroslav Cagaň  
Miroslav Skácal  
Antónia Javorská  
Karolína Buchtová

#### Zosobášili sa v Stupave

Daniel Král  
a Katarína Hollá

Štefan Jamriška  
a Anna Dzurillová

Jozef Dzunilla  
a Zuzana Marošová

Andrej Sedláček  
a Jana Paluková

Martin Veltschmid  
a Beáta Zimányiová

#### Oprava

Ospravedlňujeme sa za tlačovú chybu v minulom čísle Stupavan-a. V rubrike "Narodili sa" meno Katarínky správne znie: Katarína Draškovičová. -redakcia-

#### Podakovanie rodičom

Žiaci 8. A triedy ZŠ ďakujú rodičom za pochopenie a podporu, ktorú venovali skultúrneniu ich životného prostredia - triedy. Okrem finančnej zbierky všetkých rodičov, aktívne sa na prácach podieľali rodičia Pavlačičovci, Markovci, Rybovci, Rigovci, pp. Ország, Daňo, Farkaš, Micháľková a Vavrinová. Vymaľovali triedu, opravili nástenky, natreli tabuľu, opravili dvere, kľučky atď... K podakovaniu žiakov sa pripája i triedna učiteľka p. G. Serdelová.



**Konc jak žiré...**

Nevím jak ví, ale já mám porát hrůzu z úradů. Čovjek je hnet volajaký nesvůj, ket mosí ít něco vybavovat. Neví co, neví jak a za kerým má ít a oni zas čovjeka posílajú z dverí do dverí, vjec sa nachodzí než vybaví. Ale na každého to ráz dojde, každý tam ráz mosíme, teda na úrad... Aj na mňa to došuo, potrebovali sme volajaký papír s koukem, aby sme mohli neco pristavjat takú kúpelku a záchod, predsáj eném v zímje utekat pres dvúr a volagde tam pleščit, to už nemáme zapotrebi. lšua sem tam do Mauacek, jako to podat tú žádost a povídali mi, že nech si zavouám ale za tídeň a oni mi povjedzá kedi si možem proto dojt. Pochodzua sem tam tí obchody v okresním mjesce a utekaia na autobus, nech sem co najskúr doma. Po tídni, tak jak mi povídaia sem si zavolaia a ona mi povída, že možete si dojt, máte to hotové, ale dojdzte aj s nejakým chuapem. Ná reku proč s chuapem, ket sem to tam mohua bez chuapa odnést, proč mosím ít s chuapem proto, co sme v nejakém machomedánské mšáce, aby žena nemohua ít samá na úrad? A co kebych byua úbohú a neščasnú vdovú, to by sem si moseua nejakého chuapa skrz to najít? A ona, že né, to není tak, jak si myslím, že to je úplne ináč. Oni ten můj papír vybavili, napisali, ale co nesceli - spadeu ím za kosňu a oni sú tam samé suabé ženy, tak ket ten papír scem mosím dojt s chuapem, aby ten tú kosňu odtáheu ... No spánembohem, aspoň mám príčinu toho starigáňa zebrať do mjesta a povodzit ho po obchodoch. On to má strašne rád, ket može chodzit semnú po obchodoch! Nevím esli to je nemoc šeckých chuapú, ale ten můj, ket chodzíme po obchodoch, ten by radší kopau kanále, než byu semnú. Poci sa, nohy ho bolá, v hubje má sucho, smoklí, kýchá, ščíkúta sa mu, nervózní je jak prvnička a zubama škripoce. porát si ích ide zedrat. Ale nese to statečne, lebo ví jak mi ho je strašne lúto. Teda sme sa vybrali na tú cestu do Mauacek. Najprv reku vybavíme na úradoch a potom pújde me po svojem. Došli sme tam,

reku došua sem si pro ten papír aj s chuapem. Jéjdanenky, to sme rádzi, no hen je tá kosňa, stačí ju kúšček odsunút a vyberte si ten svúj papír... Starý sa zapreul, kosňu nadviheu a tam za ňú byu napadaný ceuy okresní inventár. Papírú napadaných jak líscá pod stromem. Našua sem si ten svúj a můj povída - podte si tí papire pozbírat, než tú kosňu dám namísto. - To nechajte tak, eném to prisuňte, to pozbíráme až na rok, ket budeme líčit! A biuo pomožené, že sa čovjek vnucuje, ket o to nigdo nestojí! Nakonec, nech si každá dovede sebú chuapa, ket sce od ních potvrzdení! Odešli sme z toho úradu, můj si mňa pjekne chyciu pod pazuchy a išli sme po tích obchodoch. Vybírali sme kachličky, vodovodní batérie, ščetku do záchodovej misi. Už dávno sem nezažua taký pjekný deň. A pritem stačí prírábjať záchod a kúpelku a čovjek sa cíci jak zamladi s tým rozdílem, že vtedy nebyuo z čeho vybírat. Dneskaj si čovjek neví vybrat a ket si už vybere mosí rozmýšlat z čeho to zapuaci... Ale byu to velice pjekný deň a túto cestú dzekujem úradníkám, že ím ten papír spadeu za kosňu a já sem moseua ít proňho s chuapem!

*Faša Manis Filni*

**Zo zápisníka polície**

●Dňa 21.10. o 7.00 hodine bolo telefonicky oznámené vykradnutie ambulancie na zdravotnom stredisku v Stupave. Prípad prevzalo OO PZ v Stupave.

●Dňa 23.10. anonym oznámil, že na Hlavnej ulici pri reštaurácii "Karkulka" skupina mladíkov na kolieskových korčuľiach jazdí po chodníku a prítom mládenci vyvádžajú, hlučne sa správajú a spúšťajú po zábradli. Po príchode na miesto incidentu hliadka MsP mladíkov upozornila, čo zobrali na vedomie.

●Dňa 28.10. o 23.10 hod telefonicky oznámil p. J.K. zo Stupavy, že pri garážach pri jeho bytovke kričí niekto o pomoc. Po príchode hliadka MsP zadržala Z.Y. občana Bulharska, ktorý prepadol p. V.B. z Bratislavy a spôsobil jej zranenia. Hliadka privolala sanitku a prípad prevzali príslušníci OO PZ Stupava.

●Dňa 1.11. bola telefonicky ohlásená dopravná nehoda na Marcheggskej ulici. Hliadka po príchode na miesto nehody zistila, že vodič nezvládol jazdu a vkladil vozidlo medzi rodinný dom a slivku. K zraneniu nedošlo, prípad prevzalo OO PZ Stupava.

●Dňa 16.11. bol telefonicky oznámený požiar elektrického stĺpa. Po príchode hliadky MsP na miesto už tam boli obvodní elektrikári.

●Dňa 22.11. vo večerných hodinách oznámila p. T. zo Stupavy, že jej bývalý manžel I.T. ju obťažuje a uráža. Po príchode hliadky na miesto incidentu sa tam menovaný už nenachádzal.

**PodĎakovanie**

Ďakujem žiakovi ZŠ v Stupave Lukášovi Cagaňovi z ul. Bezručova č.25, za čestné vrátenie nájdenej peňaženky a osobných dokladov, ktoré som stratil.

F.Jánoš, Stupava

**PodĎakovanie**

Miestny spolok Slovenského červeného kríža Stupava skupina 2 touto cestou vyslovuje vďaku za hrdinský čin pri záchrane dva a pol ročného Milanka zo Stupavy, ktorý ochorel na vážnu chorobu krvi a bola potrebná transfúzia. Rodičia chlapčeka sa obrátili na Slovenský červený kríž v Stupave s prosbou o zabezpečenie viacerých darcov krvi. Na túto výzvu ihneď reagovala za BDK p. Eva Ščaná, ktorá zabezpečila darcov krvi v Stupave a predsedkyňa SČK 2 p. Vilma Vígerová, ktorá navštívila Vojenský útvar 3016 v Malackách. Po osobnom pohovore s vojenským lekárom MUDr. Schwarzom, ktorý v krátkom čase zabezpečil vojakov - dobrovoľných darcov krvi. Dovoľte, aby sme spolu s Milanovými rodičmi verejne vyjadrili poďakovanie všetkým, ktorí neváhali a svojim humánnym postojom prispeli k záchrane života. Všetkým darcom krvi prajú všetko najlepšie v živote MS SČK skupina 2 Stupava, predsedkyňa výboru p. V. Vígerová a Milankovi rodičia.

**Slovenský červený kríž oznamuje**

SČK Stupava, skupina II ozna-

muje svojim členom, ktorí si ešte neprevzali odmeny pri príležitosti udelenia Jánskeho plakety (zlatá a diamantová), aby sa prihlásili u p. Evy Ščasnej. Zároveň oznamujeme občanom, ktorí potrebujú pred operáciou darovať krv, aby sa včas informovali u p. Evy Ščasnej. Členovia našej organizácie sú ochotní v núdzi pomôcť a krv darovať.

Výbor ďakuje stupavským firmám a podnikateľom, ktorí prispeli do tomboly na Katarínskej zábave, ktorá sa konala 21. novembra t.r. -výbor-

**Vianočný koncert**

Mestské kultúrne stredisko Stupava v spolupráci s dychovou hudbou Veselá muzika zo Stupavy pozýva na tradičný Vianočný koncert, ktorý sa uskutoční v stredu 16. decembra o 19.00 hodine v kinosále Kultúrneho domu. V programe vystúpia i deti z materskej školy na Ružovej ulici.

**Výstava betlehemov**

Činnosť miestneho odboru Matice slovenskej v Stupave každoročne vrcholí výstavou betlehemov, výšiviek a ozdôb s vianočnou tematikou. Otvorenie výstavy bude v piatok 4. decembra vo výstavnej sieni Kultúrneho domu o 18.00 hodine a potrvá do 18. 12. 1998.

**Mikulášsky jarmok****a stretnutie s Mikulášom**

Mestské kultúrne stredisko pozýva na Mikulášsky jarmok, ktorý sa uskutoční v sobotu 5. decembra pri Kultúrnom dome a na ulici Mlynskej. Počas konania jarmoku bude v tejto časti uzatvorená komunikácia. V Kultúrnom dome sa v tento deň o 15.00 hodine deti stretnú s Mikulášom. V kultúrnom programe vystúpia deti stupavských materských škôl.

**Výstava mladých talentov**

V rámci prezentácie mladých talentov sa vo štvrtok 26.11. sa konala vernisáž výstavy študentov školy úžitkového umenia Andreja Kónyu a Borisa Hanečku (obaja zo Stupavy). Výstava študentských prác potrvá do 2.12. a je inštalovaná vo výstavnej sieni Kultúrneho domu.